

OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA "ARCHITEKTURA DREWNIANA. POSTRZEGANIE ZABYTKU W PRZESTRZENI MIEJSKIEJ"

Posted on 22 września 2022

W ramach obchodów jubileuszu 60-lecia Narodowego Instytutu Dziedzictwa, zapraszamy do Parku Kulturowego Miasto Tkaczy w Zgierzu na ogólnopolską konferencję "Architektura drewniana. Postrzeżenie zabytku w przestrzeni miejskiej", która odbędzie się w dniach 6 - 7 października 2022 r.

Specjaliści z całej Polski podzielą się swoimi doświadczeniami i najlepszymi praktykami w obszarze ochrony tradycji. Konserwatorzy dzieł sztuki, architekci, historycy sztuki, prawnicy, przedstawiciele samorządów terytorialnych i fundacji, teoretycy i praktycy zajmujący się drewnem i architekturą drewnianą, w formie otwartych spotkań roboczych i warsztatów, spróbują odpowiedzieć na pytania, jak rozumieć, chronić i zmieniać drewniane dziedzictwo kulturowe?

Forma i odbiorcy

Konferencja ma charakter otwartego spotkania, składającego się ze spotkań roboczych i warsztatowych, wypowiedzi naukowych i dobrych praktyk. W debacie nie zapominamy o głosie młodego pokolenia, które będzie mogło wypowiedzieć się w debacie wraz z mieszkańcami.

Spotkanie kierowane jest do szerokiego grona odbiorców, których dotyczy lub interesuje problem ochrony i opieki nad zabytkami, w szczególności właścicieli zabytków lub obiektów znajdujących się na terenie objętym ochroną konserwatorską, osób zamieszkujących obiekty zabytkowe, pracowników samorządowych, radnych miasta, konserwatorów zabytków, historyków sztuki, architektów, radców prawnych, przedsiębiorców, społecznych opiekunów zabytków.

Konferencja została zorganizowana przez Urząd Miasta Zgierza Park Kulturowy Miasto Tkaczy w Zgierzu przy współpracy Narodowego Instytutu Dziedzictwa Pracowni Terenowej w Łodzi, Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Łódzkiego i Stowarzyszenia Historyków Sztuki Oddziału Łódzkiego.

Aby wziąć udział w ogólnopolskiej konferencji "Architektura drewniana. Postrzeżenie zabytku w przestrzeni miejskiej" należy zarejestrować się poprzez wypełnienie [FORMULARZA](#), który będzie aktywny do 30 września 2022 r.

Dlaczego właśnie w Zgierzu spotykają się specjaliści z całej Polski?

Odpowiedź na to pytanie jest z jednej strony oczywista, z drugiej niejednoznaczna. Krótko rzecz ujmując, Zgierz był pierwszym miastem w regionie, które zapoczątkowało rozwój przemysłu włókienniczego. To tu w XIX wieku wszystko się zaczęło. Wystarczyło zaledwie 10 lat, by z małej osady stał się sztandarowym miastem przemysłowym, drugim po Warszawie najlepiej rozwijającym się ekonomicznie ośrodkiem przemysłowym, które stało się „stolicą sukiennictwa” i uzyskało prawa miasta wojewódzkiego. Efektem tych działań było powstanie Nowej Osady w Zgierzu, celowo zaprojektowanego „miasta idealnego” na potrzeby osady rzemieślniczej, rajy dla rzemieślników przybywających tu całej Europy.

Przybyli tu rękodzielnicy wnieśli doświadczenie, umiejętności, ale także światopogląd dający podstawę do zaistnienia w Nowym Zgierzu kultury, którą pod koniec XIX wieku określano epoką *biedermeier*.

Park Kulturowy Miasto Tkaczy – drewniany pomnik przedsiębiorczości

Dzisiaj historyczne granice Osady znajdują się w sercu miasta, a znacząca jej część jest pod ochroną konserwatorską, w tym powstały w 2003 roku jako jeden z pierwszych w Polsce, Park Kulturowy Miasto Tkaczy. – *Architektura drewniana jest najszybciej ginącym zabytkiem na mapie historycznego dziedzictwa kulturowego Polski. Jej zasoby są wciąż nie w pełni zinwentaryzowane, a samo objęcie obiektu opieką konserwatorską nie chroni go przed zniszczeniem. To piękne, ale jednocześnie bardzo trudne dziedzictwo. Dlatego tak ważne jest by dzielić się wiedzą i doświadczeniem* – mówi Anna Małaczyńska, Pełnomocnik Prezydenta ds. Parku Kulturowego Miasto Tkaczy. – *Skala zachowanych XIX-wiecznych domów rzemieślników, w większości o konstrukcji drewnianej i powtarzalnym projekcie architektonicznym, jest jedyna i niepowtarzalna w Polsce* – mówi Olga Tuszyńska-Szczepaniak z Parku Kulturowego Miasto Tkaczy.

Niezwykła spójność architektoniczna

W obszarze Nowej Osady można wyróżnić zasadniczo trzy dominujące typy zabudowy zgierskich domów rękodzielniczych, które w swoim podstawowym kształcie wywodzą się z architektury niemieckiej, przede wszystkim od powstałych w XVIII wieku pruskich miast tkackich, takich jak Babelsberg/Nowawes (dzisiejsza dzielnica Poczdamu). Przypominają one również budynki osady wzorcowej w zespole pałacowym w Perez (zaprojektowane przez Davida Gill’ego).

W początkach 1821 roku trzy bazowe projekty domów sukienników zostały wykonane przez budowniczego Trautsolta. Były one obowiązujące dla każdego osadnika, który rozpoczynał budowę domu pod warsztat. Stąd też powstały zespół ponad dwustu domów rzemieślniczych dostał spójną i uporządkowaną formę architektoniczną.

Najbardziej reprezentacyjny typ budynku dla Zgierza to przypominający dworek ziemiański siedmioosiowy, parterowy dom drewniany na podmurowaniu z przelotową sienią i wystawką na osi, z wnęką wejściową flankowaną zdwojonymi przyściennymi filarami lub półkolumnami, z naczółkowym dachem przykrytym dachówką karpiówką na dublet. Pozostałe projekty, to dom siedmioosiowy bez reprezentacyjnej wstawki i pięcioosiowy – mniejszy, w którym centralną dekoracją fasady są trójkątne naczółki podtrzymywane optycznie przez filary stanowiące oprawę wejścia domu. Projekty te, pod nazwą rysunku normatywnego domu „dwufamilijnego” lub „jednofamilijnego” zostały udostępnione bezpłatnie osadnikom. Niezależnie od domów drewnianych zaczęły powstawać także budynki murowane. Najbardziej reprezentacyjnie przedstawiały się formy budynków użyteczności publicznej. – *Fenomen zabudowy historycznego Zgierza wynika z faktu, iż powstanie Nowej Osady poprzedziły celowe i spójne działania planistyczne, społeczne i ekonomiczne w oparciu o ściśle wytyczony w granicach miasta, niezamieszkały teren inwestycji. Była to wizja spójna i konsekwentna, która zaowocowała powstaniem, jednego z najważniejszych ośrodków rzemieślniczych Królestwa Polskiego. Liczymy, iż współcześnie pozostało w Zgierzu ok. 160 drewnianych domów rzemieślniczych. Różnią się one stanem prawnym, technicznym i lokalizacją. Stanowią niezwykle cenny materiał badawczy, którego genezą był historyczny zespół XIX-wiecznej architektury rzemieślniczej. Obiekty znajdujące się na terenie Parku Kulturowego Miasto Tkaczy i poza jego granicami dają okazję do prowadzenia badań architektoniczno-urbanistycznych, w szczególności specyfiki architektury drewnianej i parków kulturowych w przestrzeni miejskiej, jako formy ochrony*

zabytków – podkreśla Anna Małaczyńska, Pełnomocnik Prezydenta ds. Parku Kulturowego Miasto Tkaczy.

Bądź na bieżąco dołącz do wydarzenia na FB: <https://www.facebook.com/zabytek>

Konferencja organizowana przez Urząd Miasta Zgierza
Park Kulturowy Miasto Tkaczy w Zgierzu przy współpracy
Narodowego Instytutu Dziedzictwa Pracowni Terenowej
w Łodzi, Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Łódzkiego
i Stowarzyszenia Historyków Sztuki Oddziału Łódzkiego.

PROGRAM KONFERENCJI

6-7 października 2022 r.

Park Kulturowy Miasto Tkaczy w Zgierzu

Architektura drewniana

Postrzeżenie
zabytku
w przestrzeni
miejskiej

organizowana w ramach obchodów 60-lecia młd Narodowego Instytutu Dziedzictwa
pod honorowym patronatem Prezydenta RP

Program i rejestracja na stronie: www.miastotkaczy.pl

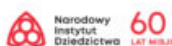
ORGANIZATORZY:

PARTNERZY:

PATRONATY HONOROWE:

PROGRAM KONFERENCJI

9:00 - 9:30

Rejestracja uczestników Stary Młyn Zgierz

9:30 - 9:45

OTWARCIE KONFERENCJI

Prezydent Miasta Zgierza
Przemysław Staniszewski
i Dyrektor Narodowego Instytutu Dziedzictwa
Profesor dr hab. Katarzyna Zalasieńska

10:00 - 10:20

WYKŁAD INAUGURACYJNY

Katarzyna Zalasieńska
Rola i znaczenie parków kulturowych w systemie ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce (NID)

10:20 - 11:20

SESJA I

Wokół historii i teorii

1. Olga Tuszyńska-Szczepaniak
O historii miasta Zgierza (UMZ)
2. Włodzimierz Witkowski
Miasto Tkaczy – konstrukcja w procesie (PŁ, NID)
3. Daria Rutkowska-Siuda i Piotr Gryglewski
Historyczna architektura drewniana w oczach badaczy nowożytności i nowoczesności (UŁ)
4. Kacper Szewczyk
Urbanistyka osad tkackich w regionie łódzkim (UŁ)

11:20 - 11:40

Dyskusja

11:40 - 12:10

Przerwa kawowa - sala baletowa

12:10 - 13:10

SESJA II

O problemach konserwatorskich

1. Monika Bogdanowska
Etos pracy, a opieka nad dziedzictwem kulturowym (NID)
2. Anna Małachowicz
Remont, przebudowa i zmiana sposobu użytkowania zabytkowych budynków drewnianych w świetle obowiązujących przepisów (PWwr)
3. Przemysław Jaworski, Joanna Kozikowska-Jaworska
Znaczenie profilaktyki w opiece nad zabytkami (Fundacja „also mine. Heritage”)
4. Maciej Małachowicz
Problemy rewaloryzacji zespołu kościoła Pokoju w Świdnicy (Autorska Pracownia arch. Macieja Małachowicza)

13:10 - 13:30

Dyskusja

13:30 - 14:00

Przerwa kawowa - sala baletowa

14:00 - 15:00

SESJA III

Człowiek w przestrzeni zabytkowej

1. Aneta Pawłowska
Park Kulturowy Miasto Tkaczy jako atrakcja turystyczna, widziany oczami beneficjentów projektu „Sztuka łódzka na tle sztuki europejskiej. Wykluczeni/Włączeni” (UŁ)
2. Alicja Piotrowska
Kwitnące Ogrody w Mieście Tkaczy (UŁ)
3. Aleksandra Krupa-Ławrynowicz
Rewitalizacja i kreacja tożsamości miejskiego krajobrazu. Antropologiczny komentarz na przykładzie Parku Kulturowego Miasta Tkaczy w Zgierzu (UŁ)
4. Aneta Tomczak (PŁ) i Michał Domińczak (PŁ, UMZ)
Plan zagospodarowania przestrzennego a problem zabytkowej przestrzeni w Zgierzu

15:00 - 15:20

Dyskusja

15:30 - 16:30

OPROWADZANIE TEMATYCZNE PO PARKU KULTUROWYM

PROGRAM KONFERENCJI

DZIEŃ II 7 października Park Kulturowy Miasto Tkaczy, Rembowskiego 1

10:00

ROZPOCZĘCIE

Pełnomocnik Prezydenta ds. Parku Kulturowego Anna Małaczyńska

10:20 - 11:00

Paweł K. Krawczyk, Katarzyna Barucha
Domy rękodzielnicze w Zgierzu w świetle 12 lat badań Fundacji (Fundacja Ochrony Mebli Zabytkowych oraz Dziedzictwa Kultury w Polsce D.O.M.)

11:00 - 11:20

Dyskusja

11:20 - 12:00

Filip Gawliński
Problemy konserwatorskie zabytków drewnianych, na wybranych przykładach XIX wiecznych domów rzemieślników w Parku Kulturowym Miasto Tkaczy (Fundacja Ochrony Architektury Drewnianej)

12:00 - 12:20

Dyskusja

12:20 - 13:00

Karol Kopeć
Technologia w służbie konserwacji (Niezależny rzeczoznawca)

13:00 - 13:40

Dyskusja

14:00 - 14:40

Młodzieżowy panel dyskusyjny
Tożsamość miejsca w kontekście zmian kulturowych i społecznych